

„Podpisani občinski zastop vljudno prosi, naj se ta v postavi 2. maja 1883 utemeljena prošnja visokemu ces. kr. deželnemu šolskemu svetu s priporočbo predložiti blagovoli.

Zastop občine N..... dne..... 1883.

Podpis vseh za vlogo  
glasovalih odbornikov.

### Dokazi, da kmetski stan propada.

(Glej štev. 6.)

II. Sedanjemu državnemu zboru poteče kmalu 6letna doba. Ni mogel završiti, kar je pričel, namreč da kmetskemu stanu vrne staro konservativno podlago in odpravi sedanjo liberalno, ki nam ga žuga uničiti. Predlogi zastran tega so od ministerstva deloma uže sestavljeni, n. pr. gledé na „kmetske domove“. Osobito pa je nabranega veliko gradiva in podatkov, kator dokazujejo nujno potrebo kmetskemu stanu pomagati. Izmej teh dokazov je eden objavljen v 6. štev. letošnjega „Slov. Gospodarja“. Danes sledi drugi.

Tablica II.

Dolgovi na kmetskih posestvih.

| Leta   | a<br>Novih dolgov<br>naredili:<br>gld. | b<br>Starih dolgov<br>plačali in<br>zbrisali:<br>gld. | c<br>Upniki pri<br>eksekutiv.<br>prodajah so<br>zgubili:<br>gld. | d<br>Konečna<br>pomnožitev<br>dolgov:<br>gld. |
|--------|----------------------------------------|-------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| 1872   | 154.867.425                            | 117.174.515                                           | 4.478.004                                                        | 37.692.910                                    |
| 1873   | 200.153.006                            | 121.825.725                                           | 5.203.593                                                        | 78.327.251                                    |
| 1874   | 213.943.198                            | 129.331.614                                           | 4.679.753                                                        | 84.311.284                                    |
| 1875   | 206.687.855                            | 135.856.596                                           | 6.342.551                                                        | 70.831.259                                    |
| 1876   | 193.406.741                            | 122.808.293                                           | 7.779.302                                                        | 70.598.538                                    |
| 1877   | 177.585.215                            | 146.276.146                                           | 11.699.998                                                       | 31.309.069                                    |
| 1878   | 172.400.406                            | 141.525.876                                           | 20.366.173                                                       | 30.874.530                                    |
| 1879   | 169.882.533                            | 138.716.281                                           | 17.624.517                                                       | 31.166.242                                    |
| 1880   | 185.118.238                            | 154.526.456                                           | 24.892.114                                                       | 30.591.782                                    |
| 1881   | 173.651.399                            | 150.894.605                                           | 16.660.947                                                       | 22.756.794                                    |
| Vkup   | 1.847.396.016                          | 1.358.936.057                                         | 119.726.952                                                      | 488.459.959                                   |
| Povpr. | 184.739.601                            | 135.893.606                                           | 11.972.695                                                       | 48.845.996                                    |

Tablica II. kaže, kako so kmetski ljudje od leta do leta dolgov naredili več, kakor poplačali. Kajti skozi 10 let so vsako leto poprek novega dolga si naložili 184 milijonov, a starega poplačali samo 135 milijonov. Toda mej poplačanimi so tudi vračunjeni tisti denarji, katere so upniki intabulirani morali izgubiti, ker se je pri eksekutivnih prodajah premalo penez dobilo, da bi se pokrili vsi dolgov. No, in te izgube, ti zbrisani kapitali so res velikanski. Pod črko c je videti, da so v 10 letih znašale izgube 119 milijonov. Torej so intabulirani upniki povprek vsako leto izgubili blizu 12 milijonov goldinarjev.

Pod črko d vidimo, kako so dolgov na kmetskih posestvih dokipeli do strahovite svote: 488 milijonov, torej se pomnožili vsako leto povprek za 48 milijonov. S pomnoženimi dolgov pa so tudi naraščale svote potrebne za obresti ali činže. (Konec prih.)

## Gospodarske stvari.

### B. Gruške poljanke.

Drevesa sō trpežna, ki na polji v globokoprstni zemlji in nekoliko zmernem podnebji prospevajo in katerih sad je večidel za gospodarstvene porabe pa tudi za na mizo sposoben. Večidel so drevesa krepke rasti in daljše trpežnosti.

1. Gruška muškalka. (Deutsche Muskatellerbirne.) Sad je debel, prisekan, zelen pozneje žolt z maslovitim prijetnim mesom. Je izvrstna gospodarstvena pa tudi namizna grška, ki se mora pa pozno v jeseni potrgati, če se hoče, da ima dober okus in da svojo pravo dobroto popolnoma doseže. Drevo hitro raste, doseže uzorno velikost in na vrtu in na polji dobro rodi.

2. Gruška Sarazenka. (Sarazinbirne.) Je srednje debela okroglasta grška, ki prav za prav še le spomladi dozori in se v hladnih sadnih shraniščih skozi celo zimo dobro obdrži. Je izvrsten namizni sad. Gruške se smejo še le pozno jeseni trgati. Močno drevo raste v podobi piramidni hitro in je zelo rodovitno.

3. Gruška sivka. (Graubirne.) Sad je sivo, rujavorudeč, srednje debel, top, sladek in nježnega mesa, dozoreva konec septembra in se do oktobra in novembra drži. Izvrstni sad je za sušenje, kuhanje in tudi za surovo uživanje. Drevo raste zdravo in čvrsto, rado rodi in prospeva na prostem polji. Razširjen je ob reki Nekarji na Nemškem in ob Gorki cesti. Pa tudi po naših krajih je najti.

4. Gruška kozarka. (Geishirtlebirne.) Namizna grška prve vrste. Sad je srednje debelosti, rudečerrjav, zori od avgusta do sept. jedva teden dni trpi in ga gre toraj brž povžiti. Drevo je nemška narodna sorta, ki se po Bavarskem in okoli Stutgarda in drugod pogosto nahaja, kjer ta sad visoko čislajo. Drevo je srednje visokosti in obilno obroja.

5. Gruška bela jesenska maslenka. (Weisse Herbstbutterbirne.) Ima okoli 50 nemških, francoskih, angleških imen. Sad je jajasto okrogel, precej debel, bledežolt, kakor limona, včasih zarudel, maslenega, kaj sladkega okusa. Zori meseca oktobra in se drži do konec tega meseca. Je žlahtni namizni sad prve vrste. Drevo ne vzrašča preveč veliko, dobiva piramidno krono in se posebno prilega za sočivne in sadne vrte. Tudi na polji prospeva, pa le

bolj v obdelani zemlji sicer sad odreveneva in ostaja droben.

6. Gruška Olandavka. (Olandsbirne.) Je precej debela gruška, v gospodarstvu dobra za krehlje, tolklo kakor tudi za surov zavžitek. Trpi do novega leta. Drevo postane močno rodi vsako leto in se da ob cestah in na polji s pridom nasajati. (Konec prih.)

### Strupena drevesa in grmiči.

Razun domačega strupenega tisa, je tudi še zaradi svojih lepih žoltilih cvetnih grozdov rad zasajan bobovec (*Anagyris*) strupen. Tako imenovani barokovec (*Rhus cotinus*), ki ga po parkih radi zasajajo, in kterege listi med prsti meti prav dobro diš, je tudi strupen. Nadalje je strupen črešnjev lorbek (*Prunus laurocerasus*) in pa toliko lepi in priljubljeni oleander, po kterege listju so se že včasih konji zastrupili. Tudi razhudnik (*Solanum Dulcamara*) in pa po naših gozdih domači in spomladi cveteči volčin (*Daphne Mezereum*) sta huda strupa. Goveja živina mlade vršičke spomladi poganja joče navadne čremse ali sromse dostikrat popase in po nji vzboli.

Da kokoši po zimi jajca nesó. Opazilo se je, da kokoši jako želéno papriko jedó in vsled tega tudi po zimi pridno jajca neso. Zato so razumni kokošineki vsakega drugega ali tretjega dne žličico paprikove štupe med kokošjo jed pomešali in tako jako povoljne nasledke, kar se nesenja jajec tiče, dosegli. Posebno pravijo, da to sredstvo kokoši primora, da jako rano po zimi nesti začnó. Ker pa je paprika jako močno dražilo, se toraj ne sme njegova poraba pretiravati. Podobno dražilo je tudi seme navadne kropive, ki med jed pomešano tudi nesenje pri kokoših pospešuje.

Vodotrdno črnilo za škornje. Vzame se 48 delov navadne lojene žajfe, 48 delov voska, 100 delov parkljeve maščobe in med seboj raztopi. Vmes se pridene 3 dele koščene črnine, 3 dele indiga, 12 delov traganta, prilije nadalje 30 delov vode in konečno 24 delov žganine (alkohola.) Vse to se dobro med seboj pomeša in v posode ali škatlje pospravi.

Sejmi. 2. marcija: sv. Florijan na Laznici Vransko (2 dni), Maribor, Planina, Poličane, 3. marcija: Rače (konjski sejem), Lučane, Oplotnica, 4. marcija: Lučane (za drobnico), Ptuj, 5. marcija: Gradec, Radgona, 6. marcija: sv. Peter pod sv. gorami, 7. marcija: Podčetrtek.

### Dopisi.

Iz Maribora. Stolna cerkva še zmiraj zapuščena stoji, kakor lani. Ni dognanó, kaj bo. Večina je za popravo, ker za novo stavbo,

to pa dostojno, ni denarjev. Postne pridige vršijo se v cerkvi sv. Alojzija. — Šulvereinovci so 590 fl. na Dunaj poslali, kakor da bi šolska deca v mestu ničesar ne potrebovala. — Obdačeno je mesto dovolj: občinske doklade znašajo uže 37 %. Kde so okrajne in deželne doklade in cesarska dača! — V okolici odprlo se je delo: zlasti v goricah režejo in grobajo, trs je dobro dozorel, zimine so po hribih vsled snega več trpele, kakor na polji. — Lembaški župan g. Franc Robič starejši obhaja kmalu zlato poroko. Veselje pomnožili so mu sami svitli cesar podelivši mu srebrni križec s krono. Zraven g. Divjaka v Frauheimu, g. Veikslna v Cerkevcah, g. Fluherja pri sv. Petru in g. Dovnika v Krčevini pripada g. Robič najstarejšim domoljubom tukajšnjim. Zmiraj je stal zvesto na strani svojega slovenskega rodu. Pri vseh volitvah se je obnašal in boril po besedah: vse za vero, dom, cesarja. Čestitamo iz celega srca. Bog nam ga ohrani še mnogo, mnogo let!

Iz Ptuja. (Hranilno in posojilno društvo.) Ko smo Slovenci si ustanovili koncem leta 1883 hranilno in posojilno društvo, kojega nam je bilo že z davna potrebno, so se Nemci in nemčurji smejali in se rogali, rekoč: „die windischen hob'n a nationalbank gegründet, wer wird direktor der windischen nationalbank sein itd.“

Svesti si, da Nemca in njegovega prijatelja in zaveznika nemčurja najboljše peče, ko vidi da Slovenec Slovenceu v sili in bedi pomaga, da se Slovenec postavlja na lastne noge in skuša sam v roke dobiti gospodarstvo v lastni hiši in na svoji zemlji, se nismo zmenili za tako blebetanje in kvasenje, ampak lotili smo se dela. Svečana 1884. leta začelo je hranilno in posojilno društvo svoje delovanje in ravnokar spolnilo prvo leto. Dne 2. sušca snidejo se društveniki v zborovanje in takrat bode njim vodstvo zadrage dalo račun o prvem poslovnem letu. Namen mojih vrstic je da opozorim narodnjake na ta zbor, da se ga obilno udeležijo. Kajti zvedeli bodo od načelstva, s kakim uspehom je društvo delovalo, kake zapreke so se mu stavile in od katere strani, možno bode se pogovoriti o marsičem važnem in koristnem za bodočnost. Ozrimo se po naših nasprotnikih, in se učimo od njih! Glejte, kako so delavni in zložni! Dva denarna zavoda imajo. Človek bi mislil, da so si denarni zavodi na enem in istem mestu konkurentje in da ne marajo vsi v isto skledo pomakati. Toda v Ptuj sta si nemška zavoda prijatelja; gospodje, ki so ravnatelji hranilnici, sedijo tudi mej načelniki „voršusa“.

Ako me vprašate, kako to pride, kako je to mogoče, ne morem odgovarjati, ker nočem, da se „Gospodar“ konfiscira, in ker pravi odgovor lahko vsaki sam najde. Tem bolje mo-